

Autizmusbarát környezet §

Köszöntelek az *Autizmus az iskolában* online edukációs program *Akadálymentesítés a gyakorlatban* című moduljának első tananyagában. Ha még nem láttad, javaslom, hogy nézd meg az edukációs program korábbi videóit is, mert az itt következő konkrét módszerek akkor működnek hatékonyan, ha legalább nagy vonalakban érted a mögöttük álló elméleti szempontokat.

Mindenekelőtt fontos tudatosítani, hogy az akadálymentesítés nem valamiféle luxus, hanem az oktatás megszervezésének szerves része kellene, hogy legyen. Hiszen a nem tipikusan fejlődő gyerekeknek pontosan ugyanúgy joguk van az igényeiknek és képességeiknek megfelelő oktatáshoz, mint azoknak, akiknek efféle kihívásokkal nem kell megküzdeniük. A következőkben azzal kapcsolatosan igyekszünk gyakorlati ismereteket megosztani, hogy az integráló, nem kifejezetten a sajátos nevelési igényű diákok számára létrehozott iskolákban hogyan lehet működőképpé tenni a hétköznapiakat, ha autizmussal élő gyerek is van a tanulók közt.

Az autizmus-specifikus akadálymentesítés az iskolában valójában nem is „külön program”, hanem a mindennapi munka megszervezésének olyan rendszere, amely kiszámíthatóvá, érthetővé és szenzorosan kezelhetővé teszi a tanulási helyzeteket az autizmussal élő diákok számára. Ezáltal kevesebb stressznek lesznek kitéve, minek köszönhetően jobban koncentrálhatnak a feladataikra, és jobb teljesítményre lesznek képesek.

Arra sem feltétlenül van szükség, hogy akadálymentesítésként címkézzük fel az egyes elemeket, hiszen, mint látni fogjuk, a legtöbb módszerből a nem autista diákok is profitálhatnak. A legtöbb intézkedés nem költségigényes, viszont következetességet igényel. Gondolnunk kell arra is, hogy az iskolai élet nem csak a tanórákat jelenti, és olykor az órákon kívüli strukturálatlan idő sokkal kihívásosabb az érintett gyerekek számára, mint a többnyire erősen strukturált tanórák.

Az autizmusbarát iskolai környezet kialakításakor kulcsfontosságú a gyermek diagnózisát is tartalmazó szakvélemény, emellett érdemes konzultálni a szülővel, hiszen ő ismeri legjobban a gyermek szenzoros érzékenységeit, rutinjait, szokásait. Az iskolai munka megszervezésekor mindenképp vegyük figyelembe a diák szenzoros profilját, és csökkentsük a zavaró tényezőket például az alábbi módokon:

- fülvédő viselése a zavaró zajok ellen
- a diák választhassa meg az ülőhelyét, így nagyobb eséllyel szűrhetők ki a zavaró szenzoros ingerek
- legyünk rugalmasak az öltözködési szabályokkal kapcsolódóan
- hagyjuk, hogy az érintett diák használjon olyan stresszcsoökkentő eszközöket, melyek nem akadályozzák az órai feladatokban, és nem zavarják a többi diákot (pl. stresszlabda, különböző fidget eszközök)

Az iskolai idő alpból is eléggé jól strukturált, de az autizmussal élő diákok számára a szokásosnál is fontosabb a struktúra és a bejósolhatóság. Ennek a legalapvetőbb eszköze természetesen az órarend, amit azonban érdemes lehet a szokásosnál részletesebben kifejteni. Például nemcsak azt jelezni benne, hogy a matekóra után tesi következik, hanem azt is, hogy át kell öltözni. Fontos, hogy amennyire csak lehet, jelezzük előre az esetleges változásokat, és készüljünk fel az előre megjósolhatatlan eseményekre, mint például egy csőtörés, áramszünet vagy bármilyen más, ami

megakasztja az iskolai nap megszokott rendjét. Jó, ha van készenlétben valami, ami csökkentheti a váratlan esemény okozta stresszt. Ez lehet egy kedvelt játék, vagy stresszoldó eszköz, de akár egy olyan nassolni való is, amit a gyerekek szívesen fogyaszt.

Az egyik leggyorsabban bevezethető és leghatékonyabb akadálymentesítő elem a vizuálisan támogatott környezet. A feliratokkal, piktogramokkal vagy színkódokkal láthatóvá tett információk alapvető segítséget nyújtanak az autista tanulóknak (és a nem autista tanulóknak is) az eligazodásban. Mire gondolunk vizuális megsegítés alatt? Például a tantermek funkcióit jelző táblákra, az órákon használt eszközök helyét jelző különböző színű vagy felirattal, fényképpel ellátott dobozokra. Vagy egy olyan egyszerű dologra, mint hogy a diák egy nevével vagy fényképével ellátott fogásra akaszthatja a kabátját, esetleg egy ilyen asztalnál tanul. Ahol van rá mód, hasznos, ha az osztályteremben is jól elkülönülő zónákban zajlanak a különböző tevékenységek, pl. önálló tanulás, csoportos munka, játék.

Az Akadálymentesítés a gyakorlatban c. modul első tananyagának végére értél. Az ehhez kapcsolódó, tíz kérdésből álló ellenőrző teszt kitöltése hatékonyan segíthet abban, hogy rögzüljenek a hallott információk, ezért javaslom, hogy szánj rá pár percet. Találkozunk a következő videóban.